

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۱/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۹/۵/۲۸

صفحات: ۱۷۳-۱۵۳

پیش بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال در دانشجویان تربیت بدنی

ماهرخ دهقانی^۱، زهرا رستم اوغلی^۲

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال در دانشجویان تربیت بدنی انجام گرفت. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش را تمام دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل می‌دادند که از میان آن‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای، ۲۱۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌ی ادراک از محیط یادگیری سوئنی، سورنسن و کمیس (۱۹۹۴)، پرسشنامه‌ی امید به اشتغال قریشی‌راد (۱۳۸۷) و پرسشنامه‌ی سرزندگی تحصیلی دهقانی زاده و حسین چاری (۱۳۹۱) استفاده شد. داده‌های به‌دست آمده با آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تجزیه و تحلیل شدند. یافته‌ها نشان داد که بین ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال با سرزندگی تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$). همچنین نتایج تحلیل رگرسیون آشکار کرد که ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال توان پیش‌بینی ۰/۳۳ از تغییرات سرزندگی تحصیلی را در جهت مثبت دارند ($p < 0/01$). بنابراین، می‌توان برای افزایش میزان سرزندگی تحصیلی به متغیرهای ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال توجه داشت.

واژگان کلیدی: محیط یادگیری، امید به اشتغال، سرزندگی تحصیلی، دانشجویان.

^۱ mahrokh.dehghani@yahoo.com

^۲ استادیار رفتار حرکتی دانشگاه محقق اردبیلی (نویسنده مسئول)

^۳ دکترای روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل.

مقدمه

دانشجویان در زندگی روزانه‌ی تحصیلی خود با انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای خاص این دوره از جمله نمرات ضعیف، تنش‌زاهای دانشجویی، تهدید اعتماد بنفس در نتیجه عملکرد، کاهش انگیزش، تعامل و ... مواجه می‌شوند. برخی از دانشجویان در برخورد با این موانع و چالش‌ها موفق عمل می‌کنند، اما گروهی دیگر از دانشجویان در این زمینه ناموفق هستند (سنوبر، کثیر، تقوی نسب و رئیسی، ۱۳۹۷). لذا درک و چگونگی سازگاری با چالش‌های تحصیلی باید مورد توجه جدی پژوهشگران تعلیم و تربیت قرار بگیرند (اکبری بورنگ و رحیمی بورنگ، ۱۳۹۵). سازگاری در موقعیت‌های آموزشی که پیِتوس^۱ (۲۰۰۶) از آن تحت عنوان سازگاری تحصیلی^۲ یاد می‌کند، به عنوان توانمندی دانشجویان در انطباق با شرایط و الزامات تحصیل و نقش‌هایی که مدرسه به عنوان یک نهاد اجتماعی فراوی آنها قرار می‌دهد تعریف می‌شود (دهقانی و بهتاج، ۲۰۱۵). از جمله‌ی این توانایی‌ها و استعدادها که موجب سازگاری افراد در برابر تهدیدها و فشارها در حیطه‌ی تحصیلی می‌شود، سرزندگی تحصیلی^۳ است (بخشی و فولاد چنگ، ۱۳۹۷). سرزندگی تحصیلی به عنوان توانایی موفقیت‌آمیز دانشجویان در برخورد با چالش‌های تحصیلی که در مسیر زندگی تحصیلی معمول هستند، تعریف شده است (مارتین و مارش، ۲۰۰۸). در واقع، سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت و انطباقی با انواع چالش‌ها و موانعی که در عرصه مداوم و جاری تحصیلی تجربه می‌شوند اشاره دارد (پوتواین، کانر، سیمز و اشبورن^۴، ۲۰۱۵). سرزندگی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های بهزیستی ذهنی در بسیاری از نظام‌های پژوهشی مطرح می‌باشد. به‌طور کلی حس درونی سرزندگی شاخص معنادار سلامت ذهنی است (سولبرگ، هاپکینز، اومانسن و هالواری^۵، ۲۰۱۲). مدارس و دانشگاه‌ها

---

1. Pettus

2. Academic Adjustmen

3. Academic Buoyancy

4. Putwain, Connors, Symes, Douglas-Osborn

5. Solberg, Hopkins, Ommundsen, Halvari

مکان‌هایی هستند که در آن‌ها چالش‌های تحصیلی، موانع و فشارها، حقیقت پایدار زندگی تحصیلی هستند و پژوهش‌های انجام شده به‌طور واضح این موضوع را حمایت می‌کنند (ریکی، آلدریج و افاری^۱، ۲۰۱۷). به اعتقاد کامرفورد، باتیسون و تورمی^۲ (۲۰۱۵) سرزندگی انرژی نشأت گرفته از خود فرد است این انرژی از منابع درونی، و نه تهدید اشخاص در محیط، نشأت می‌گیرد. همچنین افراد با سرزندگی بالا بیشتر به بسیج امکانات خود یا شرکت فعال در فعالیت‌های مرتبط با سلامت قادر هستند و منابع بیشتری از انرژی را می‌توانند به خدمت بگیرند. با توجه به اینکه دانشجویان بیشتر اوقات روزانه‌ی خود را در محیط‌های تحصیلی سپری می‌کنند، لازم است تا پیشایندها و عوامل تاثیر گذار بر روی ظرفیت دانش‌جویان در برخورد با چالش‌های تحصیلی شناسایی شوند.

یکی از پیش بین‌های سرزندگی تحصیلی دانشجویان، محیط یادگیری و ادراک دانشجویان از محیط یادگیری خود است (بهمنی، مستطاب، شمالی نژاد، مالکی و مباشری، ۱۳۹۸). بسیاری از پژوهشگران بیان کرده‌اند که محیط یادگیری مؤلفه‌ای مهم است که انجام موفقیت‌آمیز یک برنامه را تحت تأثیر قرار می‌دهد چنان که ماچرا^۳ (۲۰۰۸) معتقد است که ادراک از محیط یادگیری مدت زمان زیادی است که به عنوان فضای حیاتی برای موفقیت تحصیلی یادگیرندگان به رسمیت شناخته شده است. محیط یادگیری شامل کلیه شرایط و امکانات فیزیکی، روانی، عاطفی، عوامل فرهنگی و اجتماعی است که بر رشد و توسعه‌ی یادگیرنده در یک مؤسسه آموزشی تأثیر می‌گذارد (دایس^۴، ۲۰۰۹). بلوم^۵ (۱۹۶۴) محیط یادگیری را به عنوان شرایط، نیروها و محرک‌های بیرونی که فرد را به چالش می‌کشاند، تعریف می‌کند. این نیروها ممکن است شرایط و نیروهای فیزیکی، اجتماعی، فکری و ذهنی باشد (نقل از بهرامی و بدری، ۱۳۹۶). بر همین اساس، می‌توان گفت کسانی که تجربه‌های متنوع‌تری در محیط‌های مناسب‌تری دارند، نسبت به افرادی که

^۱ . Riekie, Aldridge, Afari

^۲ . Comerford, Batteson, Tormey

^۳ . Mucherah

^۴ . Days

^۵ . Bloom

شانس کمتری برای قرار گرفتن در چنین محیط‌هایی داشته‌اند در یادگیری خود، اشخاص کارآمدتری خواهند بود (برزگر بفرویی، سعدی پور، ابراهیمی قوام و فرخی، ۱۳۹۱). ابعاد ادراک از محیط یادگیری از پنج عامل (مشغولیت، عضویت، اصالت، مالکیت و حمایت) تشکیل شده است (اسوینسی، سورینسن و کیمیس^۱، ۱۹۹۴). بعد مشغولیت تحصیلی به کیفیت تلاشی که فراگیران آموزشی صرف فعالیت‌های هدفمند آموزشی می‌کنند تا به صورت مستقیم به نتایج مطلوب دست یابند، اشاره دارد (تینو، ۲۰۰۹). نیومن عضویت در مدرسه را به عنوان رابطه اجتماعی دو سویه میان دانش‌آموزان، کارکنان و معلمان مدرسه و هنجارهای حاکم بر مدرسه تعریف می‌کند (نیومن^۲، ۱۹۹۲، توگاری، ساتو، یامازاکی و اوتموری^۳، ۲۰۱۱). حمایت در مدرسه به معنای دریافت حمایت از جانب همسالان و کارکنان مدرسه است. بعد اصالت به تکالیف معنی دار، ارزشمند و سزاوار تلاش اشاره دارد و بعد مالکیت نیز انعطاف پذیری در روش و فرایند تدریس و یادگیری به نحوی که دانش آموز احساس مالکیت بکند اشاره دارد (اسوینسی، سورینسن و کیمیس، ۱۹۹۴). مطالعات متعدد نشان داده‌اند که محیط یادگیری ادراک شده بیشتر از محیط یادگیری واقعی، یادگیری را تحت تأثیر قرار می‌دهد (یمینی، کدیور و فرزاد، ۱۳۹۰). بین محیط یادگیری و پی‌آمدهای ارزشمند از قبیل رضایت، موفقیت و سرزندگی تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی آشکار وجود دارد (ناهار و همکاران، ۲۰۱۰). بهمنی، مستطاب، شمالی نژاد، مالکی و مباشری (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان بررسی سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس ادراک آنها از محیط یادگیری در دانشکده علوم پزشکی آبادان در سال ۱۳۹۷ به این نتیجه رسیدند که بین ادراک از محیط یادگیری با سرزندگی تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد. بهرامی و بدری (۱۳۹۶) در پژوهش خود با عنوان رابطه ادراک از محیط یادگیری و سرزندگی با نقش واسطه‌ای شناخت، فراشناخت، انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی در دانشجویان به این نتیجه رسیدند که بین ادراک از محیط یادگیری با

1. Sweeney, Sorensen, Kemis

2. Newmann

3. Togari, Sato, Yamazaki, Otemori

سرزندگی رابطه‌ی معنی داری وجود دارد. یافته‌های اکبری بورنگ و رحیمی بورنگ (۱۳۹۵) در "تبیین سرزندگی تحصیلی و انگیزش تحصیلی دانشجویان بر اساس ادراک آنان از محیط یادگیری در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند" نشان داد ادراک دانشجویان از محیط یادگیری پیش‌بینی کننده سرزندگی تحصیلی آنان است. نتایج پژوهش مرادی، حسین‌چاری، سلیمانی خشاب و دهقانی زاده (۱۳۹۴) حاکی از آن بود که ساختار کلاس به صورت مستقیم قدرت پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی را دارد. یان، هیور و الهوری^۱ (۲۰۱۸) در پژوهش خود با عنوان نقش محیط یادگیری در سرزندگی و تاب‌آوری به رابطه‌ی بین محیط یادگیری و سرزندگی تحصیلی اشاره کرده‌اند. نتایج مطالعه پوندج و لردپورکولارت^۲ (۲۰۱۶) نشان داد دانش‌آموزان از طریق ویژگی‌های فردی و ادراک عوامل محیط یادگیری می‌توانند روش‌های یادگیری خود را توسعه دهند. آرسن و مولر^۳ (۲۰۱۶) در پژوهش خود نشان دادند که نگرش دانش‌آموزان به محیط آموزشی، به شدت به کیفیت روابط دانش‌آموز و معلم و دستاوردهای آنان بستگی دارد. در پژوهشی دیگر سوباری و آلدريج^۴ (۲۰۱۵) به این نتیجه رسیدند که وقتی ادراک فراگیران از محیط یادگیری کلاس درس مثبت باشد، آنها بهتر یاد می‌گیرند.

یاوری، درتاج و اسد زاده (۱۳۹۵) در پژوهش خود به نقش امید^۵ در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی اشاره داشته‌اند. امید به عنوان ظرفیت و توانایی ادراک از طریق مشتق ساختن راه‌ها برای رسیدن به اهداف مورد نظر تعریف شده است که برای شخص، انگیزه می‌سازد تا با استفاده از این ادراک به تغییرات مورد نظر دست پیدا کند (حسام پور، ۱۳۹۵). امید، مجموعه‌ای شناختی است که مبتنی بر احساس موفقیت ناشی از منابع گوناگون، انرژی معطوف به هدف و مسیرها یا به عبارتی برنامه‌ریزی برای دستیابی به

1. Yun, Hiver, Al-Hoorie

2. Poondej, Lerdpornkulrat

3. Arens, Moller

4. Soebari, Aldridge

5. Hope

اهداف است (اولیور، کارگناتو و کامرا^۱، ۲۰۱۲) که در حوزه های گوناگون همچون اشتغال تحت عنوان امید به اشتغال مطرح شده است. امید به اشتغال، میزان توانایی ذهنی در رسیدن به شغل آینده و توسعه راه‌های نیل به این هدف و میزان فعالیت او را در این مسیر نشان می‌دهد (مسعودی، موسوی، زینلی و شامخ‌نیا، ۱۳۹۰). اشتغال دانشجویان از جمله مسائلی است که همواره مورد نظر برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران مختلف بوده است (شیخ‌الاسلامی، کریمیان پور و ویسی، ۱۳۹۵). از طرف دیگر بیکاری دانشجویان به‌عنوان یک معضل به شمار می‌آید که پس از مدتی فارغ‌التحصیل شده و به سوی بازار کار روانه می‌شوند. این در شرایطی است که رشد اقتصادی و ظرفیت اشتغال‌زایی جامعه متناسب با رشد دانش‌آموختگان نمی‌باشد (حسینی، کلانتر و میرزایی، ۱۳۹۳). نگرانی دانشجویان در به‌دست آوردن شغل و آینده‌ی شغلی از جمله عوامل مؤثر در تحصیل دانشجویان می‌باشد و هر ساله تعداد زیادی از دانشجویان وارد مشاغل جانبی می‌شوند تا خود و خانواده‌شان را اداره کنند. در چنین حالتی فرصت کمتری خواهند داشت تا به مطالعه‌ی دروس تحصیلی خود بپردازند و دچار خستگی جسمی-روحي شده و یادگیریشان کاهش می‌یابد که در نهایت منجر به افت تحصیلی خواهد شد (قوام، ملک‌پور و ایمانی، ۱۳۸۳). یعنی دانشجویان در شرایط موجود همواره بخشی از دغدغه‌های فکری خود را به وضعیت اشتغال خود در آینده اختصاص می‌دهند (قریشی‌راد، ۱۳۸۷). از طرف دیگر در واقع داشتن امید به عنوان یک عامل پیشگیری در افراد به حساب آمده و می‌تواند به کاهش مشکلات سازگاری در افراد کمک کند (کاون، بیروتنا، فاوست و براون^۲، ۲۰۱۵) و افرادی که امیدوارترند از زندگی و تحصیل خود رضایت بیشتری داشته و با محیط‌های استرس‌زا و چالش‌های آن بهتر کنار می‌آیند (یاواس، بابکاس و کاراتپ^۳، ۲۰۱۳).

یاوری، درتاج و اسدزاده (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان بررسی اثر بخشی آموزش امید بر سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه به این نتیجه رسیدند

^۱ . Oliveira, Caregnato & Camara

^۲ . Kwon, Birrueta, Faust, Brown

^۳ . Yavas, Babakus, Karatepe

که بین آموزش امید با سرزندگی تحصیلی رابطه وجود دارد. یوتیسیدی، پاگولاتو، کاریازوس و استالیکاس^۱ (۲۰۱۸) در پژوهش خود با عنوان نقش امید در محیط کاری و تحصیلی به نقش امید در محیط تحصیلی اشاره کرده است. عجمی اکرامی، رضایی و بیانی (۱۳۹۳) در بررسی رابطه امید به کار و انگیزش تحصیلی با فرسودگی، به این نتیجه دست یافت که بین متغیرهای امید به کار و انگیزش تحصیلی با فرسودگی تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد و بین انگیزش تحصیلی و فرسودگی تحصیلی رابطه معکوس بوده است. اسنایدر، شاری، چاونز و پولور (۲۰۰۲) در پژوهش خود با عنوان رابطه امید و موفقیت تحصیلی در دانشگاه به رابطه بین امید و موفقیت تحصیلی اشاره کرده است.

با توجه به مطالب بالا و از آنجا که سرزندگی تحصیلی به عنوان یکی از متغیرهای مهم در دوران تحصیل دانشجویان مطرح شده است و از طرف دیگر شواهد پژوهشی نشان دهنده غفلت پژوهشگران از بررسی روابط بین ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال با سرزندگی می باشد، این پژوهش با هدف پیش بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال در دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیلی انجام شد. و فرضیه های زیر بررسی و آزمون شدند.

بین ادراک از محیط یادگیری و مولفه های آن با سرزندگی تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد.

بین امید به اشتغال و مولفه های آن با سرزندگی تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد.

روش شناسی

روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی بود که از زمره ی پژوهش های کمی محسوب می شود. جامعه ی آماری پژوهش شامل دانشجویان مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیلی به تعداد ۳۵۴ دانشجو بود که با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای با رعایت حجم نمونه نسبت به جامعه تعداد ۲۱۰ نفر (۱۳۰

^۱. Yotsidi, Pagoulathou, Kyriazos, Stalikas

نفر دانشجوی پسر و ۸۰ نفر دانشجوی دختر) به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای ذیل استفاده شد.

پرسشنامه‌ی امید به اشتغال

این پرسشنامه توسط قریشی راد (۱۳۸۷) با هدف سنجش امید به اشتغال در بین دانشجویان طراحی شد. پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال و ۵ بعد علاقه به رشته‌ی تحصیلی (۴-۱)، درآمد (۵-۹)، منزلت اجتماعی (۱۰-۱۲)، زمان (۱۳-۱۵) و امکانات موجود در جامعه (۱۶-۲۰) می‌باشد و نمره‌گذاری آن براساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (کاملاً موافقم=۵، موافقم=۴، بی‌نظر=۳، مخالفم=۲ و کاملاً مخالفم=۱) می‌باشد. بالاترین نمره ۱۰۰ و پایین‌ترین نمره ۲۰ می‌باشد که نمره بالا به معنای بالا بودن امید و نمره پایین آن به معنی پایین بودن میزان امید به اشتغال می‌باشد. روایی محتوایی پرسشنامه مورد تایید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و پایایی آن را قریشی راد (۱۳۸۷) ۰/۸۳ گزارش کرده است. در پژوهش حاضر روایی محتوایی پرسشنامه مورد تایید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و پایایی نمره آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمد.

پرسشنامه ادراک از محیط یادگیری:

این پرسشنامه توسط سوئینی، سورنسن و کمیس (۱۹۹۴) با هدف سنجش ادراک دانشجویان از محیط یادگیری طراحی شد. پرسشنامه دارای ۴۵ سؤال و پنج بعد مشغولیت (۱-۵)، عضویت (۶-۲۱)، اصالت (۲۲-۳۴)، مالکیت (۳۵-۳۷)، حمایت (۳۸-۴۵) می‌باشد که نمره‌گذاری آن بر اساس طیف پنج درجه لیکرتی از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) می‌باشد. روایی محتوایی پرسشنامه توسط سوئینی، سورنسن و کمیس (۱۹۹۴) مورد تایید قرار گرفته و پایایی آن ۰/۸۹ گزارش شده است. همچنین روایی محتوایی پرسشنامه توسط صفایی (۱۳۹۰) و همکاران تایید و پایایی آن ۰/۸۵ گزارش شده است. در پژوهش حاضر روایی محتوایی پرسشنامه مورد تایید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و پایایی نمره آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ به دست آمد.

پرسشنامه سرزندگی تحصیلی:

این پرسشنامه توسط دهقانی زاده و حسین چاری (۱۳۹۱) با هدف سنجش سرزندگی تحصیلی طراحی شد. پرسشنامه دارای ۹ سؤال بوده و نمره گذاری آن بر اساس مقیاس ۵ درجه‌ی لیکرت (کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، بی نظر (۳)، موافقم (۴) و کاملاً موافقم (۵) می‌باشد. روایی محتوایی پرسشنامه مورد تایید اساتید صاحب نظر قرار گرفته و پایایی آن توسط دهقانی زاده و حسین چاری (۱۳۹۱) ۰/۸۰ گزارش شده است. پایایی پرسشنامه در این پژوهش با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمده است. در پژوهش حاضر روایی محتوایی پرسشنامه مورد تایید اساتید صاحب نظر قرار گرفته و پایایی نمره آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ به دست آمد.

یافته ها

جدول ۱. آماره توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
ادراک از محیط یادگیری	۱۵۵/۶۲	۳۹/۵۲
مشغولیت	۲۱/۳۲	۶/۷۲
عضویت	۵۴/۲۰	۱۳/۲۱
اصالت	۴۱/۴۷	۱۰/۱۲
مالکیت	۱۰/۵۱	۳/۲۶
حمایت	۲۸/۱۲	۶/۲۱
امید به اشتغال	۶۴/۳۴	۲۱/۹۵
علاقه به رشته تحصیلی	۱۳/۰۲	۵/۵۵
درآمد	۱۵/۱۰	۴/۸۹
منزلت اجتماعی	۱۱/۹۰	۳/۶۵
زمان	۹/۱۰	۳/۰۱
امکانات	۱۵/۲۲	۴/۸۵
سرزندگی تحصیلی	۲۸/۳۶	۷/۰۵

همانگونه که در جدول ۱ مشاهده می شود میانگین و انحراف استاندارد متغیر ادراک از محیط یادگیری ۱۵۵/۶۲ و ۳۹/۵۲، متغیر امید به اشتغال ۶۴/۳۴ و ۲۱/۹۵ و سرزندگی تحصیلی ۲۸/۳۶ و ۷/۰۵ می باشد.

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون بین ادراک از محیط یادگیری و ابعاد آن با سرزندگی تحصیلی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. ادراک از محیط یادگیری	۱	۰/۸۷**	۰/۸۸**	۰/۸۹**	۰/۸۹**	۰/۸۱**	۰/۵۴**
۲. مشغولیت		۱	۰/۴۰**	۰/۳۶**	۰/۳۸**	۰/۴۷**	۰/۵۶**
۳. عضویت			۱	۰/۴۴**	۰/۴۷**	۰/۳۵**	۰/۴۹**
۴. اصالت				۱	۰/۲۵*	۰/۴۶**	۰/۴۶**
۵. مالکیت					۱	۰/۳۴**	۰/۴۳**
۶. حمایت						۱	۰/۳۸**
۷. سرزندگی تحصیلی							۱

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می شود، بین ادراک از محیط یادگیری با سرزندگی تحصیلی ($r=0/54, p<0/01$)، بین مشغولیت با سرزندگی تحصیلی ($r=0/56, p<0/01$) و بین بعد عضویت با سرزندگی تحصیلی ($r=0/49, p<0/01$)، بین بعد اصالت با سرزندگی تحصیلی ($r=0/46, p<0/01$)، بعد مالکیت معلم با سرزندگی تحصیلی ($p<0/01$)، و بعد حمایت با سرزندگی تحصیلی ($r=0/38, p<0/01$) رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

جدول ۳. ضرایب همبستگی پیرسون بین امید به اشتغال و ابعاد آن با سرزندگی تحصیلی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. امید به اشتغال	۱	۰/۷۲**	۰/۸۸**	۰/۷۶**	۰/۸۱**	۰/۷۵**	۰/۳۹**
۲. علاقه به رشته تحصیلی		۱	۰/۴۱**	۰/۴۴**	۰/۳۳**	۰/۲۴**	۰/۴۰**
۳. درآمد			۱	۰/۴۷**	۰/۳۱**	۰/۲۷**	۰/۴۲**
۴. منزلت اجتماعی				۱	۰/۲۵*	۰/۳۲*	۰/۳۳*
۵. زمان					۱	۰/۴۰**	۰/۳۱**
۶. امکانات						۱	۰/۳۶**
۷. سرزندگی تحصیلی							۱

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود، بین امید به اشتغال با سرزندگی تحصیلی ($r=0/39, p<0/01$)، بین علاقه به رشته تحصیلی با سرزندگی تحصیلی ($p<0/01$)، و بین بعد درآمد با سرزندگی تحصیلی ($r=0/42, p<0/01$)، بین بعد منزلت

اجتماعی با سرزندگی تحصیلی ($r=0/33$ ، $p<0/01$)، بین بعد زمان با سرزندگی تحصیلی ($r=0/36$ ، $p<0/01$) و بین بعد امکانات با سرزندگی تحصیلی ($r=0/31$ ، $p<0/01$) رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی براساس ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال

مدل	R	R2	R تعدیل شده	F	Sig	
۱	۰/۵۸	۰/۳۳	۰/۳۱	۱۲/۴۸	$p<0/01$	
ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین						
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig
سرزندگی	مقدار ثابت	۱۲/۴۱	۴/۲۱	-	۲/۹۴	$p<0/05$
تحصیلی	ادراک از محیط یادگیری	۰/۳۸	۰/۱۹	۰/۳۱	۲/۰۰	$p<0/05$
	امید به اشتغال	۲۸	۰/۰۹	۰/۲۲	۳/۱۱	$p<0/01$

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، تقریباً ۳۳ درصد از واریانس سرزندگی تحصیلی براساس ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر سرزندگی تحصیلی براساس ادراک از محیط یادگیری و امید به اشتغال معنادار می‌باشد. ادراک از محیط یادگیری با بتای ۰/۳۱ ($t=2/00$ ، $p<0/01$) و امید به اشتغال با بتای ۰/۲۲ ($t=3/11$ ، $p<0/01$) به‌طور معناداری قدرت پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی را دارند. همچنین، بتاهای به دست آمده نشان می‌دهند که ادراک از محیط یادگیری قدرت پیش‌بینی‌کنندگی بیشتری دارد.

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش بینی سرزندگی تحصیلی براساس ادراک از محیط یادگیری و ابعاد آن

Sig	F	R تعدیل شده	R2	R	مدل	
p<۰/۰۱	۹/۲۱	۰/۳۱	۰/۳۷	۰/۶۱	۱	
ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش بین						
Sig	T	β	STE	B	متغیرهای پیش بین	متغیر ملاک
p<۰/۰۱	۳/۲۸	-	۳/۴۰	۱۱/۱۷	مقدار ثابت	
p<۰/۰۱	۲/۸۸	۰/۲۴	۰/۱۸	۰/۵۲	مشغولیت	ادراک از محیط
p<۰/۰۵	۲/۸۱	۰/۱۸	۰/۱۱	۰/۳۱	عضویت	یادگیری
p<۰/۰۱	۴/۲۵	۰/۲۲	۰/۰۸	۰/۳۴	اصالت	
p<۰/۰۱	۳/۰۴	۰/۱۹	۰/۰۵	۰/۱۷	مالکیت	
p<۰/۰۵	۲/۰۸	۰/۳۵	۰/۱۵	۰/۴۲	حمایت	

همان طور که در جدول ۵ مشاهده می شود، تقریباً ۳۱ درصد از واریانس سرزندگی تحصیلی براساس ابعاد ادراک از محیط یادگیری قابل پیش بینی است. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر سرزندگی تحصیلی براساس ابعاد ادراک از محیط یادگیری معنادار می باشد. مشغولیت با بتای ۰/۲۴ ($t=۲/۸۸$ ، $p<۰/۰۱$)، عضویت با بتای ۰/۱۸ ($t=۲/۸۱$ ، $p<۰/۰۵$)، اصالت با بتای ۰/۲۲ ($t=۴/۲۵$ ، $p<۰/۰۱$)، مالکیت با بتای ۰/۱۹ ($t=۳/۰۴$ ، $p<۰/۰۱$) و حمایت با بتای ۰/۳۵ ($t=۲/۰۸$ ، $p<۰/۰۱$) به طور معناداری قدرت پیش بینی سرزندگی تحصیلی را دارند. همچنین، بتاهای به دست آمده نشان می دهند که حمایت قدرت پیش بینی کنندگی بیشتری دارد.

جدول ۶. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی براساس امید به اشتغال و ابعاد آن

مدل	R	R2	R تعدیل	F	Sig	
۱	۰/۴۸	۰/۲۳	۰/۱۹	۶/۱۰	p<۰/۰۱	
شده						
ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین						
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	β	T	Sig
سرزندگی تحصیلی	مقدار ثابت	۱۶/۴۶	۳/۲۶	-	۵/۰۴	p<۰/۰۱
	علاقه به رشته تحصیلی	۰/۳۸	۰/۰۹	۰/۲۹	۴/۲۲	p<۰/۰۱
	درآمد تحصیلی	۰/۲۵	۰/۱۰	۰/۲۳	۲/۵۰	p<۰/۰۱
	منزلت اجتماعی	۰/۳۱	۰/۱۴	۰/۱۹	۲/۲۱	p<۰/۰۵
	زمان	۰/۱۸	۰/۱۴	۰/۲۱	۱/۲۸	p $\geq$ ۰/۰۵
	امکانات	۰/۲۹	۰/۰۶	۰/۲۷	۴/۸۳	p<۰/۰۱

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، ۲۳ درصد از واریانس سرزندگی تحصیلی براساس ابعاد امید به اشتغال قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر سرزندگی تحصیلی براساس ابعاد امید به اشتغال معنادار می‌باشد. علاقه به رشته تحصیلی با بتای ۰/۲۹ ($p<۰/۰۱$ ، $t=۴/۲۲$)، درآمد با بتای ۰/۲۳ ($p<۰/۰۱$)، $t=۲/۵۰$ ، و امکانات با بتای ۰/۲۷ ($p<۰/۰۱$ ، $t=۴/۸۳$) به‌طور معناداری قدرت پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی را دارند. اما بین بعد زمان قدرت پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی را نداشت. همچنین، بتاهای به دست آمده نشان می‌دهند که علاقه به رشته تحصیلی قدرت پیش‌بینی کنندگی بیشتری دارد.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس ادراک از محیط یادگیری و امید به تحصیل در بین دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیلی انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد که بین ادراک از محیط یادگیری و سرزندگی تحصیلی رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های بهمنی، مستطاب،

شمالی نژاد، مالکی و مباشری (۱۳۹۸)، بهرامی و بدری (۱۳۹۶)، اکبری بورنگ و رحیمی بورنگ (۱۳۹۵)، دهقانی‌زاده، حسین‌چاری، مرادی و سلیمانی‌خشاب (۱۳۹۴)، یان، هیور و الهوری (۲۰۱۸) و سواری و آلدریج (۲۰۱۵) مبنی بر رابطه بین ادراک از محیط یادگیری و سرزندگی تحصیلی همسو می‌باشد.

در تبیین تایید این رابطه می‌توان گفت که محیط کلاس و دانشگاه و شیوه‌ی آموزشی اساتید اثرات غیر قابل انکاری بر عملکردهای تحصیلی و فرآیندهای شناختی دانشجویان دارد. استادانی که مطالب را به سبکی پویا و با اشتیاق عرضه می‌دارند فضای کلاس را متحول ساخته و باعث سرزندگی و نشاط دانشجویان می‌گردند. دانشجویانی که سرزندگی تحصیلی بالایی دارند اشتیاق و علاقه‌ی بیشتری نیز به تحصیل نشان داده، برای رسیدن به اهداف تحصیلی خود تلاش بیشتری می‌کنند، برعکس دانشجویان دارای سرزندگی تحصیلی پایین علاقه‌ی چندانی به تحصیل نشان نداده، و برای رسیدن به اهداف تحصیلی خود تلاش کمتری می‌کنند (پور عبدل، صبحی، قراملکی و عباسی، ۱۳۹۴). بر همین اساس کسانی که تجربه‌های متنوع‌تری در محیط‌های مناسب‌تری دارند، نسبت به افرادی که شانس برخورد با چنین محیط‌هایی را نداشته‌اند، در آموزش و یادگیری خود، افراد موفق‌تر و سرزنده‌تری خواهند بود (فریزر^۱، ۱۹۹۸). تعامل بین استاد و دانشجویان و کیفیت روابط آنان از مهم‌ترین ابعاد در محیط یادگیری است. در واقع می‌توان گفت، مشارکت و همکاری هرچه بیشتر دانشجویان در فعالیت‌های دانشگاهی و روابط حمایتی احتمال موفقیت تحصیلی را نیز افزایش می‌دهد. به ویژه دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی به دلیل شرایط تحصیلی خاص خود و گذراندن دوره‌های عملی بیشتر نسبت به دیگر دانشجویان، نیازمند حضور پُررنگ‌تری در محیط دانشگاهی هستند.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بین امید به اشتغال با سرزندگی تحصیلی رابطه‌ی مثبت و معنی داری وجود دارد و ابعاد امید به اشتغال قدرت پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی را دارند این نتیجه با نتایج پژوهش‌های یآوری، درتاج و اسدزاده (۱۳۹۵)، عجمی‌اکرامی

^۱. Fraser

(۱۳۹۳)، یوتیسیدی، پاگولاتو، کاریازوس و استالیکاس (۲۰۱۸)، و اسنایدر، شاری، چاونز و پولور (۲۰۰۲) مبنی بر رابطه بین امید به اشتغال و سرزندگی تحصیلی همسو می باشد. اسنایدر (۲۰۰۳) امید را مجموعه‌ای شناختی می داند که بر احساس موفقیت ناشی از منابع گوناگون (تصمیم‌های هدف‌مدار) و مسیرها (شیوه‌ی انتخاب‌شده برای نیل به هدف) استوار است. مسیرهای تفکر، انعکاس‌دهنده‌ی ظرفیت فرد برای تولید کانال‌های شناختی برای رسیدن به اهداف است و منابع تفکر هم عبارتند از افکاری که افراد درباره‌ی توانایی‌ها و قابلیت‌هایشان برای عبور از مسیرهای برگزیده تعریف کرده‌اند تا به اهدافشان برسند (اسنایدر، ۲۰۰۳). امیدوار بودن یکی از مهمترین انگیزه‌ها در وجود انسان است و متشاء پویایی و پیشرفت در زندگی انسان می‌باشد؛ زیرا اگر کسی امید به چیزی داشته باشد به آن دست می‌یابد و زمینه‌های دستیابی به آن هدف را برای خود مهیا می‌کند (- افکاری و علیزاده، ۱۳۹۴). امید دربردارنده‌ی تصورات و توجه افراد به آینده است و با این تصور که احتمال دارد نتایج مثبت حاصل گردد باعث تلاش فرد می‌شود (مک‌کلمنت و چوکنیوف، ۲۰۰۸؛ به نقل از بالجانی و همکاران، ۱۳۹۰). اسنایدر (۲۰۰۳) در پژوهشی به این نتیجه رسید که بین امیدواری بالا و هیجانات مثبت و امیدواری پایین و هیجانات منفی همبستگی معناداری وجود دارد. بنسون (۲۰۰۶) در مرور مطالعات مربوط به امید می‌گوید سطوح بالای امید با سلامت جسمی و روان‌شناختی، خودارزشی بالا، تفکر مثبت و روابط اجتماعی فوق‌العاده رابطه‌ی مثبت دارد. یکی از مهمترین عوامل انگیزشی دانشجویان میزان امید به اشتغال آن‌ها می‌باشد. امید به اشتغال بالا، سرزندگی تحصیلی را افزایش می‌دهد و منجر به کارکرد بهتر در فعالیتهای آموزشی دانشجویان می‌شود. هرچقدر میزان امید به اشتغال در آینده، در دانشجویان بیشتر باشد، آن‌ها با نگرش مثبت‌تری به فعالیتهای تحصیلی نگرسته و علاقه‌ی بیشتری به فعالیتهای کلاسی و علمی پیدا می‌کنند و در این زمینه تلاش بیشتری خواهند داشت که همه‌ی این عوامل می‌تواند منجر به افزایش سرزندگی تحصیلی دانشجویان شود. به طور کلی می‌توان گفت در صورتی که دانشجویان در ضمن تحصیل امکان ارتباط با مشاغل مرتبط با رشته خود را داشته باشند و سیستم استخدام در این مشاغل به گونه‌ای باشد که این دانشجویان، نسبت به دسترسی به

این مشاغل امید داشته باشند در طول تحصیل نگرش مثبت تری داشته و سرزندگی بالایی را تجربه می‌کنند و توانایی مقابله با چالش‌های مربوط به این حوزه را خواهند داشت. با توجه به مطالب بالا پیشنهاد می‌شود، دانشگاه‌ها و مسئولین مرتبط تلاش کنند تا محیط یادگیری دانشجویان را ارتقا داده و ابعاد آن را افزایش دهند. در صورتی شرایط یادگیری در دانشگاه‌ها به گونه‌ای باشد که دانشجویان مشغولیت داشته و احساس مالکیت کنند و حمایت لازم را از طرف مسئولین و اساتید داشته باشند سرزندگی بالاتری احساس می‌کنند. همچنین تمامی مسئولین مرتبط با اشتغال و کارآفرینی نهایت تلاش خود را داشته باشند که بین دانشگاه و صنعت ارتباط برقرار کرده و زمینه پذیرش دانشجو بر اساس میزان اشتغال را فراهم کنند تا با افزایش شانس اشتغال و به طور کلی امید به اشتغال، سرزندگی دانشجویان را بالا ببرند. همچنین از آنجا که این پژوهش در بین دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیلی انجام شده، در تعمیم نتایج این پژوهش باید احتیاط به خرج داد و جهت افزایش تعمیم پذیری بیشتر پیشنهاد می‌شود تا این پژوهش در سایر دانشجویان و دانشگاه‌ها انجام شود.

منابع

۱. افکاری شهرستانی، زهرا و عزیزاده، عبدالله. (۱۳۹۴). رابطه امید به زندگی، نگرش مثبت به مرگ و بهزیستی روانشناختی در بین زنان و مردان بالای ۳۰ سال در تهران، دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی، موسسه آموزش عالی مهر اروند، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار.
۲. اکبری بورنگ، محمد، رحیمی بورنگ، حسن. (۱۳۹۵). تبیین سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان بر اساس ادراک آنان از محیط یادگیری در دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۶(۱): ۲۲-۳۱.
۳. بالچانی، اسفندیار، خشابی، جواد، امان پور، الهام، عظیمی، ندا. (۱۳۹۰). بررسی ارتباط بین سلامت معنوی، مذهب و امید در بیماران مبتلا به سرطان. مجله دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران. ۳(۱۷): ۲۷-۳۷.
۴. بخشی، نگین، فولاد چنگ، محبوبه. (۱۳۹۷). رابطه جو مدرسه و تاب آوری تحصیلی: نقش واسطه ای سرزندگی تحصیلی. مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، ۳۰(۲): ۸۰-۵۱.
۵. برزگر بفرویی، کاظم، سعدی پور، اسماعیل، ابراهیمی قوام، صغری، فرخی، نورعلی. (۱۳۹۱). ارائه مدلی برای عملکرد شیمی دانش آموزان بر اساس باورهای معرفت شناختی، ادراک از محیط یادگیری سازنده گرا و راهبردهای انگیزشی و شناختی سطح بالا. روانشناسی تربیتی، ۸(۲۶): ۱۷۸-۲۱۱.
۶. بهرامی، فاطمه، بدری، مرتضی. (۱۳۹۶). رابطه ادراک از محیط یادگیری و سرزندگی تحصیلی با نقش واسطه ای شناخت، فراشناخت، انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی در دانشجویان. راهبردهای شناختی در یادگیری، ۵(۹): ۱-۲۴.
۷. بهمنی، جمشید، مستطاب، رزیتا، شمالی نژاد، رزیتا، مالکی، آناهیتا، مباشری، فاطمه. (۱۳۹۸). بررسی سرزندگی و انگیزش تحصیلی دانشجویان براساس ادراک آنها از محیط یادگیری در دانشکده علوم پزشکی آبادان در سال ۱۳۹۷. تحقیقات سلامت در جامعه، ۵(۲): ۳۱-۴۰.

۸. حسام پور، فاطمه. (۱۳۹۵). رابطه امید و شادکامی با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی تحصیلی. پایان‌نامه چاپ نشده کارشناسی ارشد. دانشگاه کاشان، دانشکده علوم تربیتی.
۹. حسینی، سید محمد، کلاتر کوشه، سید محمد، میرزایی فندخت؛ امیر. (۱۳۹۳). بررسی نقش جنسیت و اشتغال در رابطه میان بحران وجودی و امید به زندگی دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۵(۱۷): ۲۳-۳۹.
۱۰. شیخ‌الاسلامی، علی، کریمیان پور، غفار، ویسی، روناک. (۱۳۹۵). پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی بر اساس کیفیت زندگی دانشگاهی و امید به اشتغال در دانشجویان. مطالعات روان‌شناسی تربیتی، ۱۲(۳۹): ۲۹-۴۳.
۱۱. صفایی، مریم، محمدرضایی، علی، خسروی، مهدوی غروی، مریم، بهرامیان، طیبه. (۱۳۹۱). هنجاریابی پرسشنامه ادراکات محیط یادگیری، مطالعات روان‌شناسی تربیتی، ۹(۱۶): ۱-۲۳.
۱۲. صنوبر، عباس، کنیر، صادق، تقوی نسب، امجد، رئیس، الهام. (۱۳۹۷). نقش راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی، خوش‌بینی تحصیلی و اشتیاق تحصیلی در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانشجویان پرستاری، ۱۱(۲): ۱۹-۳۹.
۱۳. عجمی اکرامی، آسیه، رضایی، طاهره، بیانی، علی اصغر. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین امید به کار و انگیزش تحصیلی با فرسودگی تحصیلی. مجله ی دانش و تندرستی، ۱(۱۰): ۴۴-۵۰.
۱۴. قریشی، فخر اسادات. (۱۳۸۷). بررسی میزان امیدواری به اشتغال در آینده دانشجویان رشته‌های علوم انسانی. مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان، ۱(۲۹): ۴۷-۶۶.
۱۵. قوام، مریم، ملک پور، فرشاد، ایمانی، وجید. (۱۳۸۳). تاثیر اشتغال دانشجویان دندانپزشکی بر موفقیت تحصیلی آنان در دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی. مجله ی دندانپزشکی جامعه اسلامی دندانپزشکان، ۱۷(۱): ۱۰۴-۱۱۲.
۱۶. کارشکی، حسین، غلباش، سمانه، طاطاری، یونس. (۱۳۹۵). نقش ادراک از محیط یادگیری ساختن‌گرا بر مؤلفه‌های اهداف پیشرفت دانشجویان، رویکردهای نوین آموزشی، ۱(۱): ۱-۲۰.

۱۷. محمدی علی، محمدی جمشید (۱۳۹۲). ادراک دانشجویان از محیط یادگیری و آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی زنجان. *مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی*. ۶ (۱۱): ۵۰-۶۰.
۱۸. مرادی، مرتضی، حسین چاری، مسعود، سلیمانی خشاب، عباسعلی، دهقانی زاده، محمد حسین. (۱۳۹۳). پیش بینی ابعاد بهزیستی روانشناختی دانشجویان بر اساس ابعاد سبک دلبستگی و عزت نفس. *روانشناسی تربیتی*، ۱۱ (۲۰): ۱۳۵-۱۷۴.
۱۹. یاورری، هانیه، درتاج، فریرز، اسدزاده، حسن. (۱۳۹۵). عنوان بررسی اثر بخشی آموزش امید بر سرزندگی تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه، پژوهش در نظام های آموزشی، ۵۱ (۴): ۱-۲۰.

20. Arens, A.K & Moller, J. (2016). *Dimensional comparisons in students' perceptions of the learning environment. Learning and Instruction*. 2016: 42(3):22-30.
21. Banson, W. (2006). *The role of hope and study skills in predicting test anxiety level of university students highschool and psychological health, self-esteem, positive thinking and social communication. These is for degree of master of science in the department of educational sciences middle east technical university.*
22. Bassaw, B., Roff, S., McAleer, S., Roopnarinesingh, S., De Lisl, J., Teelucksingh, S., and Gopaul, S. (2003). *Students' perspectives on the educational environment, Faculty of Medical Sciences, Trinidad. Med Teach*. 2003: 25(5); 522-526.
- Bloom, BS. (1964). *Stability and change in human characteristics. New York: John Wiley & Sons.*
23. Comerford, J., Batteson, T., & Tormey, R. (2015). *Academic buoyancy in second level schools: insights from Ireland. Journal of Social and Behavioral Sciences*, 197, 98-103.
24. Dehghani, m; behtaj, a. (2015). *Study and Comparison of Academic Adjustment of Athletes and Nonathletes First-year University Students. J. Appl. Environ. Biol. Sci.*, 5(11S)585-589.
25. Fraser, B.J. (1998). *Science Learning Environments: Assessment, Effects and Determinants. In B.J. Fraser & K.G. Tobin (Eds.), International handbook of Science Education: 1; 527-561. Dordrecht: Kluwer Publishers.*

- 26.Kwon, P., Birrueta, M., Faust, E., & Brown, E. R. (2015). *The Role of Hope in Preventive Interventions. Social and Personality Psychology Compass*, 9(12),407-696.
- 27.Mucherah, W. (2008). *Classroom climate and students' goal structures in high-school biology classrooms in Kenya. Learning Environments Research*, 11(1), 63-81.
- 28.Nahar N, Talukder HK, Hossain Khan T, Mohammad S, Nargis T. (2010). *Students' perception of educational environment of medical colleges in Bangladesh. Bangabandhu Sheikh Mujib Medical University (BSMMU) Journal*, 3(2); 97-102.
- 29.Newmann, F. M. (Ed.).(1992). *Student engagement and achievement in American secondary schools. NewYork: Teachers College Press.*
- 30.Oliveira, R. D; Caregnato, R. C. A. & Camara, S. G. (2012). *Burnout syndrome in senior undergraduate nursing. Acta Paulista de Enfermagem*, 25(2), 54-60.
- 31.Poondej, C; Lerdpornkulrat, TH.(2016). *Relationship between motivational goal orientations, perceptions of general education classroom learning environment, and deep approaches to learning. Kasetsart, JSC*, 37(2); 100-103.
- 32.Pourabdol, S; Sobhi –Gharamaleki, N & Abbasi, M.(2015). *A comparison of academic procrastination and academic vitality in students with and without specific learning disorder. Journal of Learning Disabilities*, 4(3);121-127.
- 33.Riekie, H., Aldridge, J. M. and Afari, E. (2017). *The role of the school climate in high school students' mental health and identity formation: A South Australian study. British Educational Research Journal*, 43(1), 95-123.
- 34.Ryan, R. M. Frederick, C.M.(1997). *On energy, personality and health: subjective vitality as a dynamic reflection of well-being, Personality*, 65: 529-565.
- 35.Snyder, C. R. (2003). *Hope theory: Rainbows in the mind, psychological. Psychological Inquiry*, 13, 249- 275.
- 36.Snyder, CR, shorey, H, cheavens, k, pulvers, m. (2002). *Hope and academic success in college, Journal of Educational Psychology* 94(4):820-826.

37. Soebari, T.S., and Aldridge, J.M.(2015). *Using student perceptions of the learning environment to evaluate the effectiveness of a teacher professional development programme. J Learn Envirmental Research*,18(2): 163-178.
38. Solberg, P. A., Hopkins, W.G., Ommundsen, Y. & Halvari, H.(2012). *Effects of three training types on vitality among older adults: A self-determination theory perspective. J Psychol of Sport and Exerec*,13(1):407-417.
39. Sweeney, J., Sorensen, C., & Kemis, M.(1994). *Partners in education studentsurvey: Middle/highschool. Sacramento City, CA: Sacramento City Unified School District.*
40. Tinio, M. F. O. (2009): *Academic Engagement Scale for Grade School Students. The assessment Handbook*, 2(2): 64-75.
41. Togari, T., Sato, M., Yamazaki, Y., & Otemori, R.(2011): *The Development of Japanese 13-item Version of Psychological Sense of School Membership Scale for Japanese Urban High School Students. J School Health*,1(7): 62-72.
42. Yavas, U., Babakus, E., & Karatepe, O. M. (2013). *Does hope moderate the impact of job burnout on frontline bank employees' in-role and extra-role performances?. International Journal of Bank Marketing*, 31(1), 56-70.
43. Yotsidi, V, Pagoulatou, A, Kyriazos T, Stalikas A. (2018). *The Role of Hope in Academic and Work Environments: An Integrative Literature Review. An Integrative Literature Review. Psychology*, 9(2), 385-402.
44. Yun, s, hiver, p, al-hoorie. (2018). *Academic buoyancy: Exploring learners' everyday resilience in the language classroom. Studies in Second Language Acquisition*, 40(1): 805-83.